

A spanyolok szerint a bizalom lehet a megoldás

Confianza, vagyis bizalom. Ezzel a szóval kezdődik az a felhívás, mellyel 2018 év elején fordult a spanyol társadalomhoz a Spanyol Alapellátó Gyermekorvosok Szövetsége (AEPED) és a Spanyol Járóbeteg és Alapellátó Gyermekorvosok Társasága (SEPEAP) a gyermekorvosi alapellátás megmentése érdekében. Tették mindezt azért, mert meglátásuk szerint „ez a sok más ország által irigyelt ellátási forma került veszélybe az előrelátás és távlati tervezés hiánya, valamint az erőforrásokkal történő nem megfelelő gazdálkodás miatt.” A szülői aláírásgyűjtésre felszólító kiáltványban azt írják, hogy több mint 15 éve folyamatosan próbálják a spanyol közélet figyelmét - sajnos ezidáig mindenfajta eredmény nélkül - felhívni arra, hogy az alapellátó egészségügyi centrumokból nagy számban hiányoznak a gyermekorvosok. „A helyzetet tovább rontották a költségvetési megszorítások, a generációváltás hiánya és a munkakörülmények romlása, melyek az újonnan képzett gyermekorvosok következményes elvándorlásával társultak. Ezek a nehézségek odáig vezettek, hogy az Egészségügyi és Oktatásügyi Minisztérium néhány illetékese, önkormányzati hivatalnokok és vezetők az elmúlt hónapokban már arról beszéltek, hogy ezen ellátási formát hagyják magától kihalni. Ezekkel a megnyilatkozásaikkal is alulértékelve az alapellátó gyermekorvosok által a gyermekeknek és családjaiknak nyújtott szakellátás fontosságát az egészséges és beteg újszülöttek, csecsemők, gyermekek és kamaszok egészségmegőrzésében” – áll a gyermekorvosok közleményében.

Felmérések bizonyítják ugyanakkor, hogy a szülők gyermekeik egészségét gyermekorvos kezében érzik biztonságban és bizalmuk nagyon erős a választott gyermekorvosuk felé. Ezzel párhuzamosan az alapellátásban dolgozó gyermekorvosok szerint tudományosan igazolt az általuk nyújtott szolgáltatás hatékonysága, fontos szerepet tölt be a felnövekvő nemzedék egészségének megőrzésében. A családok és a szakemberek nagyfokú és közös bizalma eziránt az ellátási modell iránt, remélhetően hozzájárul a fenntartásához. Ezért kapta a kampány a Confianza (bizalom) címet.

A Magyarországnál kb. ötször népesebb Spanyolországban hivatalosan 6426 gyermekorvosi praxist tartanak nyilván a különböző egészségügyi centrumokban, melyek 3-4%-a (kb. 200) - a legfrissebb adatok szerint - betöltetlen és mintegy további 30%-ukban nem gyermekgyógyász szakorvos látja el a feladatokat. (Spanyolországban a „házi orvosok” nem tulajdonosai a praxisuknak, hanem közalkalmazotti formában látják el munkájukat.) Az alapellátásban dolgozó gyermekorvosoknak csak a harmada fiatalabb 45 évnél, miközben 240-en (kb. 4%) mennek nyugdíjba a közeljövőben. Ezzel szemben a spanyol gyermekszakorvos-képzésből kikerülők száma évek óta nem változott: 114 fő, mely a jövőben üressé váló helyek felének betöltését sem biztosítja. Nem is beszélve arról, hogy míg 2014-ben a végzett gyermekorvosok 30%-a választotta az alapellátást munkahelyéül, addig 2017-ben már csak 24%-uk, vagyis a tendencia egyáltalán nem kedvező. Míg korábban „csak” a vidéki centrumokban (például Andalúzia kis településein) okozott problémát gyermekorvost találni, addig mostanra már Madridban is csaknem lehetetlen a szabadságok és távollétek idejére gyermekorvos helyettést biztosítani. Mindez logikusan vezet az ellátást még éppen biztosító gyermekorvosok túlterheltségéhez és a szolgáltatás minőségének romlásához, azaz hosszútávon kiegészítéshez, elvándorláshoz. Míg a szakmai szervezetek az egy gyermekorvoshoz tartozó kártyaszámot 8-900 között tartják ideálisnak, addig mostanra átlagosan 1031 gyermek tartozik egy orvoshoz és minden tizedik gyermekorvosnak több mint 1500 kártyája van.

A két szakmai szervezet (AEPED, SEPEAP) közös megoldási javaslatai között a szakorvosképzés létszámának megnövelése, a nehezen betölthető praxisok kiemelt anyagi támogatása, az elszigetelt rendelők helyett a kistélepülések gyermekeinek közös centrumban történő ellátása, a rendelőn kívüli ellátások csökkentése, az alapellátó gyermekorvosok rendelési idejének a magánélléttel való összehangolása, az alapellátó gyermekorvos -, mint szakorvosi ellátás - kompetenciáinak megerősítése, valamint a gyermekápoló szakdolgozók jelenlétének egységes biztosítása szerepelnek. Külön kiemelik annak fontosságát, hogy az általános orvosképzés során minél többször, a szakorvosképzés során pedig legalább 6 hónapon keresztül biztosítsák annak a lehetőségét, hogy a jövő orvsgeneráció tagjai az alapellátásban dolgozva ismerhessék meg a szakma kihívásait és szépségeit.

Miért fontos nekünk magyar házi gyermekorvosoknak az, ami az Ibériai-félszigeten történik?

A csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvosok által biztosított gyermekorvosi alapellátásnak nincsenek egységes elvei Európában. A „nagy” országok közül Spanyolország az egyik, melynek hagyományai és ellátási formája a miénkhez nagyon hasonló, és amely eddig elkötelezett volt a gyermekorvosi alapellátás ezen formájának fenntartása mellett. Az Elsődleges Ellátó Gyermekorvosok Európai Szövetségének (ECPCP) vezetését jelenleg is egy spanyol kolléga látja el. Az AEPED és SEPEAP javaslatai szinte szó szerint megegyeznek a HGYE „Megújuló gyermek-alapellátás” munkaanyagában leírtakkal, talán nem véletlenül.

Az NEAK honlapján fellelhető adatok szerint az 1495 nyilvántartott magyarországi házi gyermekorvosi praxis 4,4%-a (66) tartósan betöltetlen, a magyar gyermekek egynegyedének ellátása pedig jelenleg is vegyes házi orvosi praxisban történik. Magyarországon az aktívan praktizáló házi gyermekorvosok száma 1429, közülük 425-en (30%) dolgoznak a 65 éves nyugdíj korhatár felett. Ha csak egy harmaduk gondol a közeljövőben nyugdíjba vonulásra, az akkor is 140 (tíz százaléknyi) hamarosan megüresedő praxist jelent. A 45 év alatti kollégák létszáma elkésérítően alacsony (131 fő), mely így a 10%-ot sem éri el. A gyermekgyógyász rezidensképzés keretszámát a közelmúltban sikerült 80 főre emelni, mely a minimálisan szükségesnek így is csak a fele. (Nem is beszélve arról, hogy nem volt jelentkező az összes helyre.) Egy 2016-os adat alapján az átlagos házi gyermekorvosi kártyaszám 922 volt, mely azóta minden bizonnyal csak emelkedett.

A spanyol és magyar gyermekorvosi alapellátás összehasonlítása.

	Spanyolország	Magyarország
Betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok aránya	3-4%	4%
Nem gyermekgyógyász szakorvos által ellátott gyermekek aránya	kb. 30%	kb. 25%
45 évnél fiatalabb házi gyermekorvosok aránya	33%	9% (!)
55 évnél idősebb házi gyermekorvosok aránya	37%	70% (!)
A közeljövőben várhatóan nyugdíjba vonuló házi gyermekorvosok aránya a jelenleg praktizálók között (becslés)	4%	10% (!) (nyugdíjas korúak 1/3-a)
A közeljövőben várhatóan nyugdíjba vonuló házi gyermekorvosok száma (becslés)	240	140 (nyugdíjas korúak 1/3-a)
A csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvosképzés	114	80

létszáma (/év)		
A szakorvosképzésből az alapellátásba jutó orvosok aránya	24%	???
Átlagos kártyaszám	1031	922 (2016-os adat)

Spanyolországban az alapellátásban dolgozó gyermekorvos kollégáink úgy érezték, hogy a feljük megnyilvánuló szülői bizalomban, a nyilvánosság és a szülői aláírások erejében bízhatnak akkor, ha szeretett szakmájuk megmentéséért hatékonyan tenni akarnak. A fenti összehasonlító adatokat látva nekünk, magyaroknak legalább egy ügydöntő népszavazás erejére volna szükségünk ahhoz, hogy haldokló szakmánkat feltámasszuk. Kérdés, hogy mi bízunk-e önmagunkban és bízunk-e a családok belénk vetett bizalmában?